

experimento. Interdū enī est in no-
bis spiritualis intentionis ocul9 sim-
plex: et qui gracie magis q̄ noster
directus sit: sed scandalizat nos o-
culus noster. qui vere a nobis est. dū
volūtas nra alia min9 casta impo-
tune ingerit intentionem. **H**ec ha-
bem9 sup hoc salubre consiliū salua-
toris. **E**ne cū saluator inquit: et
proiice abs te. **H**oc enī fiet si nō cō-
sentias. si abijcias si resistas. **M**ini-
li modo de manu et de pede intelligen-
dū est. **C**um enī bonis operib9 in-
fectos ad alia opa trahere volūtas
appia conatur: manus nra est qui
scandalizat nos: sed abscondi debet
et proici a nobis. ut nō ei cōsentia-
mus. **H**ic etiam proficere in sancta
cōuersatione. et ascendere p grad9
scale que iacob apparuit. ac iuxta
qđ psalmista ait de virtute in virtu-
tem ire desiderantes. sepe scandalum
patimur a pede quodā pusillanimi-
tatis et negligentie nre: q̄ nimirū
descendere magis ac remiss9 ire co-
nae: sed abscondi eū necesse ē: ut pes
gracie q̄ stat in directo. currere possit
sine offensione. sine scādalo. sine im-
pedimēto. **S**ed autē dicit bonū
nobis esse ad vitā intrare cū vno o-
culo. aut manu aut pede. q̄ duos
habētes ire in gehennā ignis: eos
notat q̄ volūtatē suā seu bona seu
mala sit eque sequūt. et ingrediūt
duabus vijs: nūc bona nūc mala
sectantes. scđm qđ variāe desideria
sua. **Q**uib9 merito vtilius fuerat q̄
tie in ōnib9 inherere: et vbi obuiat
appia volūtas. abscondere et a seipsis
abijcere eam. **E**st autē cū multo te

porē in absatione. **A**ppie volūtatē
nre exercitari. q̄tin9 eā tamen9 vte
disceat iam non supbire. s; magis si
ne ōni scādalo et cōtradictione deo
subiecta sit aīa nostra: nec iā abijce-
re necesse sit oculū nostrū. nempe q̄
simplicia adherēs deo. factus est et ip-
se simplex: aut certe iā nō ē ocul9 al-
ter sed vn9 cū eo apostolo teste: qm̄
qui adheret deo. vn9 spūs est cū eo.
Sed autē de oculo dictū ē: et de manu
quoq; et de pede eodē modo est intelli-
gendū. **C**ui9 enī volūtas ex affec-
tione et cū desiderio grē coheret. ut
nec paupiscat mala agere. nec bona
inimora. nec min9 bñ q̄ grā sugge-
rit: hic plane pfectus est vir. **H**ec
pax ista potius est felicitatis: absa-
tio vero scandalorum et tēptationū
victoria fortitudinis. **I**lla inquam
glorie: hec virtutis.

In festiuitate omnium sanctorū
Sermo primus beati bernardi ab-
batis

Festiuitatem hodi-
ernam sanctorū ō-
niū cū ōni deuotio-
ne dignum est cele-
brari. **N**imirum si
magna videtur et
est beati petri solēpnitas. seu bñ sic
phani. aut cuiuslibet ceteroz: quāta
ista ē q̄ nō vn9 tantū ē. s; vniuersa-
tū? **V**erū nō ignoratē frēs seculari-
bus id moris esse. ut dieb9 festis fes-
tiua sibi quīuia patēt: et quāto fue-
rit solēpnitas clarior tanta splen-
didius epulentur. **Q**uid ergo?
Nonne et hīs qui conuertuntur
ad cor. cordis delicie sūt q̄rendē: et

spiritualib9 spiritualia cōparanda ?
Propterea iam paratum est cōuiui-
um nostrū fratres. Iam voca sunt o-
nia: et epulādi tēp9 aduenit. **D**ig-
nū est enim ut anima pzi9 sariet.
q̄ hec sine dubitatione et sine cōpa-
ratione sit potior: p̄serti cū scōz so-
lemnitates / manifestū sit ad ani-
mas magis q̄ ad corpora p̄tinere.
et que animarū sūt anime pl9 accep-
tent: quippe naturali quādā eis cog-
natione cōiuncte. **Q**uibus p̄pterea
quoq; sancti isti cōparantur ap̄liu9:
p̄pterea magis desiderant animarū
bona. et plus eorum refecionibus
delectantur: qm̄ et ipsi similes nob̄
fuerunt passibiles: q̄ndo et ipsi pere-
grinationis hui9 et exiliū miserabi-
les deplorauere molestias: et ipsi q̄
ue huius corporis onus: et tumult9
seculi. et tēptationes experti sunt in-
imā. **N**ichil itaq; dubiū q̄n gratior
eis sit et multo acceptabilior: qua i-
tenditur epulis animarū: q̄ sit ea
que celebratur a secularibus carum
carnis persidentib9 i desiderijs. **¶**
Deūptamen vnde nobis animarū
panis in terra deserta: et loco hor-
rozis et vaste solitudinis? Vnde no-
bis sub sole spiritualis abus? ubi
nichil est nisi labor et dolor et afflic-
tio spūs? **N**ed scio quis dixerit: pe-
tite et accipietis. **E**t illud. **N**i vos
cum sitis mali nostis bona data da-
re filiis vestris: quātomagis pater
vester de celis dabit spiritum bonū
petentibus se? **N**ec ignoro q̄ obnix
e tota ac nocte ac die petentis men-
dicantes dari vobis panem de celo
viniū: non cum qui corpus vtro

borat: sed qui confirmat cor hoīs.
Nam cōuiuas quidē nō ausus sū di-
cere: sed mendici sumus i prebenda
dei viuētes. **M**endici in quā iacētes
ante ianuā regis p̄diuit vlcēibus
pleni: et cupiētes saturari. **P**rimo et
sustentari de mīcis que cadūt de mē-
sa dñorū nrōz: quoz celebramus
hodie solēpnitatē: quoniā delicias
affluūt: et mensurā accipiūt bonā
et cōferētā et sup̄ffluētē. **C**ōfidim9
autē: qm̄ erit qui det nob̄. **C**haos
enī magnū et distātia est multa ni-
mis. iter libealitātē et benignitatē
dei: et auari diuītē crudelitātē. **P**rop-
terea de dit hodie pat̄ nr̄ patre enī
mīaz. patre ēē necesse ē etiā misēd-
tū: de dit iquā nob̄ panē de celo et a-
lia i habūdātia: q̄z vtiā ego co-
qu9 fidelis: vtiā aīa mea cōquā u-
til videat. **N**iq̄dē ad p̄parāda ferci-
la vr̄a cōcaluit cor meū itea me: et i
meditatioē mea ignis exarsit. **I**lle
sine dubio quē dñs ih̄us misit i ter-
rā: et voluit vehemēt accēdi. **N**ā spi-
ritualē abū et cōquā. et ignē habere
nō ē spiritualē. **¶** **D**uplex iā v-
distribuā q̄ p̄pauit: vos at cōsiderate
pot9 datē dñm. q̄ mīstū distribuētē.
Ego enī q̄ntū i me est nichil aliud
sū q̄ cōseru9 vester: q̄ vobiscū paiter
et m̄ et vob̄ sicut ip̄e dñs nouit. mē
dico panē de celo et alimoniā vitē.
Propterea nec ego vob̄ s̄ pat̄ v̄z
ipse ē qui dat vobis panem de celo
viniū: ip̄e vos pascit et op̄ib9 et
sermonibus: etiam et carne filij su-
i. qui est vere abus. **N**am et de op̄e
abus lego. **M**eus abus est: ut sa-
ciam voluntatem patris mei. **E**t de

verbo: quoniam non in solo pane vivit
homo: sed in omni verbo quod proce-
dit de ore dei. Ergo nunc quidem a-
lii habemus factis eius et verbis: post
hec etiam illibatum dominum corpus sacra-
mentum in altaris mensa sacrosancta.
ipso propicio percipitur.

lud intelligendū puto/ qđ in iiao ac
tuū aplōz lucas meminuit dicē p
mū qđē sermonē feci de oib9 o theo
philē: que cepit ihes9 facere et docere
Vd qđ non scđm phariseozū morē
qui alligabant onera grauiā et im
portabilia: et imponebant ea in hu
meros hominū: digito suo nolen
tes ea mouere. An non bon9 aie p
nigē iste: et plurimū qfirmās cor ho
minis? Audialit sequor te dñe qā
q ieris: et seque incedo viā mādāta
tū tuoz: scies qm p eā pāsseris ip
se. Deuē iquā viā mādatoz curro:
qm qđē noui q a sūmo celo egressio
tua/ ad curredū hāc viā: Et occurr9
tu9 vř ad sūmū ei9 fuerit p hāc viā
Nō possū ego frēs in hūc modū sin
gula masticare: vos estote aīalia
mūda et taminātia: vt fiat sicut sēp
tū ē. Thesaur9 desiderabilis req̄scit
in ore sapiētē. Oportebit ei me suc
cinde aliquātulū loq̄: qm multa dicē
da sūt: et hōra breuis ē: maxime qz
adhuc celebrāda nob nūssatū solēp
nia restant. ¶ Videns ihesus tur
bas ascendit in montē. Videns nū
seratiois intuitus: quoniā erant sicut
oues errantes non habentes pasto
rem. Quid est q ante qđ docere iape
ret/ ascendit in mōtē: nisi q in hoc
ipse docuit necesse habē pdicatores
verbi dei desiderijs animi cōuersati
one sācta ad sublimia tendere: et vie
tutum conscendere montē? Et cū se
disset: accesserunt ad eū discipuli e
ius. Cū sedisset inq̄t Alioqn qđ ad
exālsū gygantē posset accedere? Be
nignissime p̄sus idināuit se et exi
nauit vř ad sessionē: ita vt dicat

patri: tu cognouisti sessionem meam
et resurrectionem meam. Dedit enim. ut
ad eum ad quem ne ipsi quidem angeli statim
attingere poterant: etiam publicani et
peccatores accedant: accedat maria
magdalena: accedat et latro de cruce.
Et cum sedisset: accesserunt ad
eum discipuli eius. Accesserunt non
tam accessu pedum: quam affectu cordis
et imitatione virtutum. Bene autem
non turbe. non quilibet de populo. sed
discipuli accessisse dicuntur: quate-
nus sicut testamentum vetus datum
legitur in monte syna: solo moysse
ascendente et populo expectante deor-
sum: sic et modo susciperent montes
pacem populo et colles iusticiam: et
velut in tenebris quibusdam et in oc-
culto diceretur apostolis: quod post
modum docerent in lumine: et audi-
rent in aere. quod predicauerent post
modum supra tecta. // Unde et se-
quitur. Et aperiens os suum docebat
eos. Aperuit nunc os suum: qui pro-
phetatum prius aperuit ora. Hinc
est quod legitur in psalmo: propheta
dicente. Duce labia mea aperies: et
os meum annuntiabit laudem tuam.
Nunc autem qui multis modis
olim deus locutus fuerat in
prophetis: deum sumptus ore locu-
tus est: tanquam si diceret. Et qui lo-
quar ecce assum. Beati qui audierunt
in carne loquentem sapientiam: beati
qui verbi dei verba que ab ipsius ore
processerunt audierunt. Verumptamen
que audierunt illi: reservantur nobis
usque adhuc: quia et nos audire possu-
mus quous non ab ipso. // Aperies
os suum docebat eos dicens. Beati

pauperes spiritus. Vere apertum est
os eius: in quo omnes thesauri sapientie et
scientie sunt reconditi: et vere eius hec
doctrina qui in apocalypsi loquitur.
Ecce noua facio omnia: qui per pro-
phetam ante predixerat. Aperiam
os meum: euocabo abscondita a con-
suetudine mundi. Quid enim tam ab-
sconditum: quam pauperitatem esse bea-
tam? Attamen veritas loquitur que
nec falli nec fallere potest: et ipsa est
que dicit. Beati pauperes spiritu. Dic
vos insensati filii adu diuitias quere-
tis. diuitias desideratis usque adhuc.
cum iam beatitudo pauperum diuinitus
commendata. predicata mundo: credi-
ta sit ab hominibus? Querat eas
paganus qui sine deo viuit: querat
iudeus qui terrenas promissiones ac-
cepit. Sed qua fide magis autem
qua mente christianus diuitias querit?
postquam christus beatos esse pauperes pre-
dicauit? Quousque filii alieni. quousque
vanitatem loquatur cor vestrum: ut bea-
tum dicat populum cui hec sunt. hec
visibilia. hec presentia. cum filii dei
os suum aperies dicat veritatem. beatos
esse pauperes. et de diuitibus. // Sed
diligenter attende quod non simpliciter pau-
peres nominat: propter plebeios pauperes
necitate miserabili non laudabili volun-
tate. Spero equidem profuturam eis apud
dine boitatem misericordiam. hanc ipsam afflictam
omnis sue miseriam. scio tamen dominum hunc in lo-
co de huiusmodi non fuisse locutum: sed de
hys que prius dicitur cum propheta. Voluntas
sacrificabo tibi. Attamen non voluntaria que-
dem paupertas omnis laudem habet
apud deum: nam et philosophi omnia
sua reliquisse dicuntur. et expediti

mundialibus curis. studio vanitate
possint vacare liberius: et volebant
censu habundare terreno. ut habun-
darent magis in sensu suo. Hoc dis-
cernit qd dictu est spiritu: id est spi-
rituali voluntate. Beati vero paupe-
res spiritu: spirituales infetione/de si-
derio spirituali/ propt' beneplacitu
dei et animaru salutem: quoniam
ipsozum est regnum celozum. Beati
vere: si quidem ipsozu est regnum ce-
lozum. **S**i quis est qui sic loqui-
tur. sic beatificat pauperes: et sic di-
cat. Putas poterit vetu esse? Erit
sine dubio: siquidē verax est et potes-
qui promittit. Si murmurat inimi-
cus: respondebitur ei. An non licet
michi facere quod volo? An oculus
tuus nequa est. qz ego bonus sum?
Si tu iure humiliat' es p eo q ad-
uersum me exaltare te voluisti: non
ne qui se humiliat propter me. me-
rito sunt exaltandi? Et vere fratres
si miserrim' ille de celo deicatus est.
quoniam affectauit altitudinē. alti-
tudinem concupiuit. sublimitate pre-
sumpsit: nōne cōsequens est beator
esse qui spōte in paupertatib' humili-
antes sese deponūt: et iuxta domini
promissionē ipsoz esse regnum celo-
rum quod pdidit iste? Et attēda q
sapienter ordinauerit sapiētia: cōtra
primū peccatū remediū primū oppo-
nens. Ac si aptius dicat. Vis obti-
nere celū qd pdidit supbiens ange-
lus qui cōfusus est i virtute sua. et in
multitudine diuiciarū suarū: paup-
tatis vilitate aplectere: et tuū cri-
mē. **De** quē. Beati mites: qm ipsi
possidebūt terrā. Bene optime. Dic

enim oportebat pmentata paup-
te. etiā māsuetudinē pcediari: quo-
riam relinqueatib' ōnia. prima solet
esse tēptatio de molestijs corpis. et
afflictioe carnis isolita. **Q**uōd paup-
tas pderit. si qd absit paup in mu-
tatione deueniat: factus exaspe-
rans et impatiens discipline? Opti-
me quoq post regni promissionem
min' aliud regnū velut i arcam da-
tur: ut scdm scripturā pmissionem
habeamus vite ei' q nūc est panter
et future: et de exhibitioe presentiu/
firma sit expectatio futuroz. Be-
ti mites: quoniam ipsi possidebunt
terram. Hanc ergo terram corpus
nostrum intelliga: quod si posside-
re vult anima. si regnare desiderat
super membra sua necesse est ut sit
ipsa mitis et superiori suo subiecta:
quoniam tale inuenit inferius su-
um/ qualem se exhibuerit superiori.
Amatur enim creatura: ad vltimū
tam sui iniuriā creatoris. Et ideo
nouerit anima que rebellem sibi in-
uenit carnē suam: se quoq minus
q oporteat superioribus potestatibus
esse subiectam. Mansuescat anima
et huilietur sub potenti manu altissi-
mi: subiecta sit deo. et hys panter
quibus vite dei habet obedire prela-
tis: et continuo corpus suū inueniet
obediens et subiectū. Veritas enim
est que loquitur: beati mites. quoni-
am ipsi possidebūt terram. Et vide
si non aduersus secundi peccati vul-
nus/ secūda pesserit mediana. **P**ri-
ma siqte post āgelice pvaricationis
tuinā. cui peccauit in qetudine spūs
agitata: et iterdicti dñi iugū suauē

et leue onus abiciens: quando ex-
pectare noluit. ut de manu domini
unde iam cetera acceperat: perfecti-
onem quoque beatitudinis mereretur.
sed peripere illam serpentis consilio
attemptsit: propter hoc paradisu
perdidit terra delictatum: propter
hoc in ipso corpore suo perania lege
inuenit // **¶** Sed iam fortassis ad
hanc domini vocem desiderio masue-
tudinis estuas: et conquereris sup-
aspiritate cordis tui: et beluinis qui
buscam motibus atque indomita feri-
tate. Attende ergo quod sequitur.
¶ Beati qui lugent: quoniam ipsi con-
solabuntur. Equum indomitum fla-
gella domat: animam inmitem cotri-
tio spiritus: et assiduitas lacrimarum.
¶ Ergo in omnibus operibus tuis. me-
morare nouissima tua: morte horra-
rem. iudicii tremendum valde disci-
men: ardentis gehenne metum ab
oculis cordis tui elongari nullate-
nus patiaris. Cogita peregrinatiois
tue miseriam: et cogita annos tuos in
amaritudine aie tue: et cogita vite
humane pericula. Cogita fragilita-
tem propria: et in huiusmodi cogita-
tione si perseueraueris. dico tibi paru-
senties quidquid foris videtur esse ma-
lestum: dum toto corde arcem interiorum ma-
lestiam occupas. **¶** Nec patietur
dominus sine consolatione te esse. quo-
niam pater misericordiarum est: et de-
us totius consolationis: et complebi-
tur omnino quod veritas pollicetur: bea-
ti qui lugent. quoniam ipsi consolabun-
tur. **¶** Concordat autem huic sententie et
iam illud quod in salomone legisti. Me-
lius est ire ad domum luctus. quam ad

domum conuiuii. **¶** Propterea beato
esses tua: si post culpam consolatio-
nem quereres lacrimatum: et conuer-
sa ad penitentiam: veniam dei ob-
tineres. **¶** Nunc autem miseriam
quesisti consolationem de simili ca-
su viri tui: et veneno pessimo nequis-
simo videlicet viao: totam infeasit
posteritatem tuam: ut visque hodie
perditionem alterius suam alter re-
putet consolationem. **¶** Miseriam pro-
fus tue consolatio. et eorum qui mi-
seriam hanc imitatur: sed beati qui
lugent. quoniam ipsi consolabuntur.
¶ Verum quid aliud est hec con-
solatio: quam prodegens de spe venie-
gratia deuotionis. et suauissima
delectatio boni. et gustus sapientie li-
cet exigui: quibus interim benignus
dominus afflictam refugiat animam.
¶ Sed gustus ille nichil aliud est quam
incontinentiam desiderii. et intentum
amoris: sicut scriptum est. Qui edunt
me adhuc esuriunt: et qui bibunt me
adhuc sitient. // **¶** Propterea illico
subfertur. Beati qui esuriunt et sitiunt
iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.
¶ Qui esurit esuriat amplius: et qui de si-
derat: habundantius adhuc desideret:
quoniam quantumcumque desiderare potue-
rit. tantum est acceptum. **¶** Immo verum
non secundum inspectionem modum de dese-
derit: quoniam quidem donec perfectus habe-
at. perfectus desiderare non potest: sed nec
et perfectus habere donec et perfectus desideret:
sed mensura accepturus est bonam et
conferatam et coagitatam et superflu-
entem. **¶** Beati qui esuriunt et sitiunt
iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.
¶ Inferiori palato cordis et anime

languenti. adhuc dura et insipida
res videtur esse iusticia. s; qui gust
tauerunt. ecce h; sciunt quonia beati
sunt qui esuriunt illam: quonia ipsi
saturabuntur. **V**ere felix et glo
riosa sacietas. o sanctum conuiuium. o
desiderabiles epule: ubi nimium ap
ietas nulla. nullum potest esse fasti
dium quonia sacietas summa et sum
mum inerat desiderium. Beati qui esu
riunt et sitiunt iusticiam: quonia ipsi sa
turabuntur. Nam vero hoc verbum ad
uersus adam procedere credo: qui por
tionem quidem aliquam videtur tenuisse
iusticie: in eo quod mulieri compassus est.
Bed si esurisset iusticiam: curasset si
ne dubio reddere quod debebat: non
solum uxori sed multo magis creatori.
Debebat enim uxori compassionem.
vltique et disciplinam tanquam inferiori.
caput enim mulieris vir: debebat autem
deo obedientiam atque subiectionem.
Ved quid putamus fratres?
Explurimi usque hodie factum illud
grauiter diiudicant. et tamen insipie
ter inuitantur. indignantur aduer
sus adam. quod obediuit voci uxoris su
e plusquam dei: et ipsi cotidie eum su
am carnem videlicet audiunt plura quam
deum. Fratres si modo penitent videre
mus adam in eo articulo positum. as
cendentibus cogitationibus in cor eius co
artari inter preceptum uxoris et precep
tum creatoris: nonne magis clamare
mus aduersus illum dicentes. caue mi
ser. vide ne feceris. seducta est muli
er ne acquirescas ei? **U**t quid ergo
quodammodo apprehendit nos temptatio si
milis? non persuademus similiter nobis
ipsis? Beati enim qui esuriunt et sitiunt

iusticiam: quonia ipsi saturabuntur.
Ved quid potest esse omnis iusticia
nostra coram deo? Nonne iuxta pro
phetam velut panis menstruatus repu
tabitur: et si districte iudicetur ius
ta inuenietur omnis iusticia nostra
et minus habens? Quid ergo de pec
catis erit: quando ne ipsa quidem pro
se poterit respondere iusticia? Propte
rea obnixi cum propheta clamantes. non
intres in iudicium cum seruo tuo domine: ta
ta humilitate ad misericordiam recurremus. quia
sola potest saluare animas nostras: et sol
uite presemus quod sequitur. **B**eati
misericordes: quonia ipsi misericordiam conse
quentur. Et attende quemadmodum
zacheus breuiter utriusque vno verbo
complectitur dicens. Dimidium bono
rum meorum domine dabo pauperibus: et si que
piam defraudavi reddo quadruplum. Vi
des quantum iste esuriuit iusticiam: cui
non sufficit equa mensura reddere. ni
si restituat quadruplum? Misericordia
quoque magis est: quam dimidium bono
rum suorum dabo pauperibus. **B**erumptum
non silebo ego quod sentio: laudem
domini loquitur os meum: domini plane non
viam: neque enim vobis sed nos ei9 da
gloriam. Zacheus certe angelus laus est in
euangelio: dimidium bonorum suorum de
dit pauperibus: sed ego multos za
cheos hic video: qui nichil sibi ex
omnibus reliquere. Quis michi scribet
hoc euangelium de zacheis istis. ymo
de peccatis istis qui fiducialem loqua
tur domino: ecce nos reliquimus omnia et se
cuti sumus te? **B**erumptum est iam in eu
angelio eterno: in libro vite scriptum
est et signatum. Beati enim miseri
cordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur

Iam vero fratres ad eundem crudelitatem hec sententia tangit: qui videbatur prius amore uxoris peccasse. Ecce enim scimus o adam quia os de ossibus tuis est. et caro de carne tua: et eius amore peccasti. Videamus nunc quantum diligas eam. Venit dominus igneum tenens gladium. in ultione prevaricationis. Oppone te discrimini propter illam et dic Domine mulier ista est: mulier seducta est: mea est iniquitas: meum peccatum in me solum vindicta procreta. Sed non loquitur sic. Mulier inquit quam dedisti michi. dedit michi de ligno. et cetera. O peruersitas. Penam pro ea suscipere refugis: et culpam admittere non te assasti? Quomodo pro cholo omnia confudisti. perniciosissime misericordiam tibi ubi severus esse debueras? et perniciosissime crudelis ubi misericordiam impendere oportebat? Nam delinquere propter illam nullomodo: satisfacere vero pro ea libenti animo debuisti. Sic enim oportet fieri fratres ut nunquam propter alium homo peccet. quod est iustitiae: et libenter aliena peccata portet. quod est misericordiae. Beati enim qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. **De**quitur. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Beati plane et omnino beati: qui videbunt in quem desiderant angeli prospicere: quem videre vita eterna est. Tibi dixit cor meum. exquisivit te facies mea: faciem tuam do-

mine requiram. Quid enim michi est in celo? et a te quid volui super terram? Desiat caro mea et cor meum: deus cordis mei et pars mea deus in eternum: quoniam implebis me letitia cum vultu tuo. **De** michi ab imunditia cordis mei: qua impediebat me: necdum merer ad beatam illam visionem admitti. Quanta sollicitudine fratres quanto studio data est opera: ut mundari possit oculus quo videndus est deus? Et ego quidem triplici sordis inquinari me sentio: concupiscentia carnis. concupiscentia glorie temporalis: et preteritorum conscientia delictorum. Hinc enim in anima motus quidam desideriorum: quos nec ratio nec viribus extinguere possumus: quidam in hoc seculo nequa et in corpore mortis tenebrae alligantur. Attamen contra sordes istas oppono orationis remedium: et propterea sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum: ita oculi nostri ad dominum deum nostrum donec misereamur nostri: qui solus mundus est. et potest facere mundum de immundo conceptu semine. Sic et contra peccati conscientiam remedium. Confessio est instituta: et omnia in confessione lauantur. Ecce hec sunt que mutant oculum cordis: oratio et confessio. **Pro** beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Videbunt quatenus in fine facie ad faciem: videbunt etiam nunc sed per speculum in enigmate: et nunc cognoscunt ex parte. postea cognituri. **D**ixit ei inquit ascia clausum adhuc peccatum vivit. aut in spe. et ita sentit se deo tempore si minus ei peccata displiceant: aut peccat in despectu: in misericordia sentiens deum: quod

utique merito dicitur **E**xistimasti inique
 que quod ero tui similis. Quorum neuter
 deum videt: sed mentitur iniqui-
 tas sibi: formans sibi ydolum pro
 eo quod non est ipse. **B**eati vero mun-
 do corde: quoniam ipsi soli deum vi-
 dent. soli de eo sentiunt in bonitate:
 sicut vere bonus est ita ut nemo bo-
 nus sit nisi ipse. **B**eati mundo corde:
 quoniam ipsi deum videbunt. **M**iseri
 proinde adam et eua qui conuersi in
 verba malicie ad excusandas excusa-
 tiones in peccatis: dum confessionis
 mundationem fugiunt. immundo re-
 manent corde: et a facie domini ei-
 cientur. **¶** Sequitur. **B**eati pacifi-
 ci: quoniam filii dei vocabuntur. **M**e-
 rito filii nomine vocabuntur: quoniam fi-
 lii opus impleuerunt. **I**pse est enim per
 quem reconciliati pacem habemus ad deum.
Ipse est qui pacificauit in sanguine
 suo: que in celis sunt et que super ter-
 ram: mediator dei et hominum ho-
 mo christus ihesus. **E**t attende quem
 admodum in tribus quidem prioribus
 sibi ipsi reconciliatur anima: in
 duobus que sequuntur proximo. in
 sexto deo: in septimo etiam alio reconcili-
 at tamquam repperit in gratia domini: et feli-
 ci familiaritate donatur. **P**rimo paupertas
 et mansuetudo: et fletu renouat in
 anima similitudo quecumque et ymago eter-
 nitatis omnia tempora complectens. **I**dem pau-
 pertate futura meretur: mansuetu-
 dine sibi presentia vendicat. luctu pe-
 nitentie preterita quoque reaperat:
 sicut scriptum est. **R**ecogitabo tibi om-
 nes annos meos: in amaritudine
 anime mee. **P**orro iusticia et misericor-
 dia perfecte proximo coherem: dum

quicquid nolumus nobis fieri. alijs
 non faciamus per iustitiam: et quicquid volu-
 mus ut faciat nobis homines. hec nos
 faciamus illis per misericordiam. **I**ta reconciliati
 nobis. reconciliati etiam proximo: si dua-
 aliter per mundiciam cordis reconciliamur
 deo. **B**eati vero qui de sua reconcili-
 atione non ingrati. et pro fratribus
 suis pie solliciti: eos quoque quantum
 preualent et sibi et deo reconciliare
 laborant. **Q**uibus enim laudibus
 dignum. quanto putas amplectendum
 affectu fratrem illum: qui sine quere-
 la conuersans inter fratres. tota sol-
 licitudine cauet ne quid in eo sit. quod
 ab alijs portari oporteat. et quicquid
 in alijs est onerosum patientissime
 portat: quod singulorum scandala sua re-
 putat. et cum opus loquitur. quis scanda-
 lizatur. et ego non vixi: quis infir-
 matur et ego non infirmor: **B**eati
 pacifici: quoniam filii dei vocabuntur. **N**on
 est enim deus dissensionis sed pacis:
 ideoque filios pacis dei quoque filios
 dignum est appellari. **¶** Jam vero quod
 sequitur maxime martiribus conue-
 nit: nec est modo deo gratitudo perse-
 cutio: que tamen si necesse fuerit
 debet patientissime tolerari. **B**eati
 enim qui persecutionem patiuntur propter iusti-
 tiam: quoniam ipsorum est regnum celorum. **B**eati
 etiam quod sibi vult quod eandem promissio facta
 est pauperibus et martiribus: nisi quod vix
 martirij genus paupertas voluntaria
 est. **S**icut vir ait propheta quod perit autem non
 abiit: nec sperauit in thesauro pericie.
Quis est hic et laudabimus eum? **F**acie
 enim mirabilia in vita sua. **E**uid mi-
 rabilius aut quod martiri grauius
 quam inter epulas esurire. inter vesces

multas et preciosas algete? paup-
tate pmi. inf. diuitias quas offert
mundus. quas ostentat malignus.
quas desiderat noster appetit? An
non merito coronabit. quis sic certa
uerit. mundum abiciens pmittente.
irridens inimici temptate? et quod
gloriosius est de seipso triumphans
et crucifigens concupiscentiam prurien-
tem? Denique propterea pauperibus et
martiribus regnum celorum pmittitur?
quod paupertate quidem emittitur? sed in
passione pro christo absque omni dilati-
one perapitur.

Sermo tercius de omnibus sanctis.

Quia sanctorum omnium festiua ho-
die dilectissimi omni quod dignis-
simam deuotione memoriam celebra-
mus? opere paupum puto de comuni
eorum felicitate in qua beata iam regem p-
seuuntur. et futura quam postulantur co-
summatione adiuuante spiritu sancto sermo
ne facere caritati vestre vita sane ut
non opinionis apparet coniecturas? sed
diuinorum librorum sequar auctoritatem
nec prophetare videar de corde me-
o? sed innititur quoad potero testimo-
nium scripturarum. Erunt enim adiuuante
domino triplex huius utilitas sermo. is.
quatinus agnita vel ex parte aliqua felici-
tate retributione sanctorum. habundantiori de in-
terpe sollicitudine ipsorum inherere ves-
tigis. ac feruentiori desiderio ad co-
tum suspirare consoziam? propensiori quoque
deuotione eorum de nos comendare pa-
trocinis studeamus? Fidelis quippe
sermo et omni acceptio dignus. ut
quos sollempni ueneratione prosequamur?
quos beatissimos predicamus? ad eorum

beatitudine tota audita te curamus?
quod delectamur preconis? eorum proci-
nis subleuemur? Nec sane paupum in-
uenit infatigosa meodia festiua san-
ctorum. languore tempore. erroribus de pel-
lens. cum eorum intercessio inuenitur in-
firmis nostris? consideratio beatitudi-
nis exaltet negligentiam nostram. ignoran-
tia quod nostra ipsorum erudiat exemplis?
Propterea cum preface vos eruditores
ad imitanda sanctorum vestigia hodierna
sancti euangelii lorum. et ipsius domini sermo-
ne non dubitemus. erecto numquam oculi
los nostros scala per quam vniuersus quem
hodie uentramur sanctorum choros ascen-
dit. non ignoret ipso adis eorum suffra-
gij. totum paulomus notis et dice-
bus gloriosa deuotione tempore expellunt iam de
eorum felicitate loquor vel exiguum aliquid
attentabo. quod donauit ipse qui et
glorificat iam et magnificat quos uo-
cauit prius atque iustificauit. // **Ve-**
gimus in propheta. Conuertere anima mea
in regem tuam? quod dominus benefecit tibi?
quod eripuit animam meam de morte. oculi
meos a lacrimis? pedes meos
a lapsu. Et in alio psalmo Anima
nostra sicut passer crepta est. de laqueo
venatum. Multa quod similia in diuina
ui repperisse me videtur serie scriptu-
rarum verba? omnium qui liberatos se esse
non sine multa amiratione letentur. Ver-
ba preface securitatis. et felicitatis in
mensura? vocis gratiarum actiois. et leticie?
quod pro meo sapere huius qui luteas ad
huc domos inhabitant. et in sudore
vultus sui comedunt panem suum?
omnino non arbitror inuenire.
Quis enim eorum gloriabitur cas-
tum se habere eorum? Quis audeat

glozari contritū esse laqueū? libera-
tos petes a lapsu. redamante nimi-
um apostolo et dicente. qui stat vi-
deat ne cadat? Unde et de semetip-
so. Infelix inquit ego homo? quis
me liberabit de corpore mortis hu-
ius? Et alio loco. fratres inq̃t. ego
nō arbitror me apprehendisse? vñ
aut q̃ retro sūt oblitus. et in ea que
añ me sūt extēsus. se quoe ad palma-
rē. Itēq̃. Ego ait sic curro nō qua-
si in incertū? sic pugno nō q̃si arte
verberās. sed castigo corpus meū et
in seruitutē redigo? ne forte cū alijs
predicauē. ipse reprobus efficiar.
Hec plane tuba milicie ē. hec vba
duis strenui fortiter dimicantis? nā
superiora quidē potius triūphantis
esse quis dubitet? Aut certe nō qui-
dem triumphantis? sed cū victoria
iam redūtis de pzelio? et futurum
magis triūphi diē leta et secura cō-
scientia prestolantis. Quid enī lo-
quitur reuersus de pzelio fortis mi-
les? seu? fidelis? Cōuertere iam in-
quit oīa mea in requiē tuā? dū enī
in corpore mortis militares dñō. req̃
es nulla erat? tum pro labore cer-
taminis. tū pro penulo exitus ad
huc incertū? hinc instabat tumultus
temptationū. inde succumbendū me-
tus grauius sollicitabat. Habet
tamen fratres eadē nunc gloriā mi-
les xpisti. licet et requiē non habe-
ret. Aut siquidē strenus ille et fortissi-
mus miles. cuius et paulo ante feci-
mus mentionē. Gloria nostra hec
est. testimoniū conscientie nostre. Quod
conscientie testimoniū non sic intelli-
gendū puto. tanq̃ ipsa sibi conscientia

attestetur. non enī qui seipsū cōmen-
dat ille probatus est? sed quē deus
cōmendat. Est ergo testimoniū con-
scientie in quo gloriatur apostolus.
nō qd̃ perhibeat conscientia? sed quod
loquitur spiritus veritatis in ipsa.
testimoniū phibens spiritui nostro/
q̃ filij dei sum? Est enī testimoniū
conscientie nō phibetis s̃ recipietis. Cū
enī veritas applaudit. cū iusticia at-
testatur. dei sine dubio cōmendantē
vox est? et spiritus sancti testimoniū
perhibentis. ac si de certanti virili-
ter militi rex suus pro cuius amore
et honore decertat ap̃e assistens le-
tus applaudit. laudet fortis facta?
proxima clamet esse victoriā? pac-
ta iam p̃nua. et rozonā polliceatur
eternā In quo testimonio glātur q̃
dem probatus et strenus miles. mi-
nime tamen quiescat? s̃ tanto acti-
us viriliusq̃ decertat. Itaq̃ dum ad
hoc militat. gaudent utiq̃ electi
dei? sed tantū de primicijs spiritus.
qui et eoz infirmitatē adiuvat vir-
tute sua? et pusillanimitatē eoz sua
consolatur attestatione. Unde et is
(de quo loquebamur) apostolus. Nō
est inquit regnū dei esca et potus?
sed iusticia et pax et gaudium in spi-
ritu sancto. Jam vero consumato mi-
licie tempore gaudiū habent sancti
eadē in spiritu sancto. donec adueni-
at dies illa quo gaudiū habituri sūt
eadē in corpore suo. Sic enim habe-
mus in psalmo. Dignatū est super
nos lūmē vultus tui domine? dedisti
leticiam in corde meo. Unde? Pla-
ne ex hīs que sequuntur et fructu stu-
menti vini et olci sui. Audiuim enim

eiusmodi anima vocem dicentis **D**a
te ei de fructu manuum suarum: **U**lan
dent eum in portis opera eius **U**n
et iohannes scribere iubetur in apoca
lipsi. **Q**uam beati mortui qui in dño
moriuntur. **Q**uare beati? **M**odo eni
iam dicit spiritus ut requiescant a
laboribus suis. **V**nde et in ipso de
quo paulo ante loq̃bamur psalmoz
eis que supra posuimus verbis ad
iunctum est **I**n pace in idipsum dormi
am et requiesca. **E**t de opibus ha
bemus in apocalypsi **O**pera eni illo
rum sequuntur illos **A**d quid vero se
quuntur. nisi ut multiplicent a fruc
tu eorum? **U**t accipientes de fructu ma
nuum suarum saginentur vituli. quos
ex prophetico testimonio cum reedifica
buntur muri iherusalem sup altare no
uum imponendos? **I**nterim quippe
sub altari eos esse. et non supra ipse
nos doceat? cuius testimonium factum
credibile est nimis? qui ut scribit i
apocalypsi sub altari ipso eorum etiam
voces audire. **A**d huc ergo signatum
est sup eos lumen vultus dñi: **U**t li
cet non plenam. habent tamen letici
am multam in corde suo donec veni
at dies illa qua implebit eos leti
cia cum vultu suo **I**nterea inquam con
uertatur anime ille in requiem suam
donec veniat dies? qua iterum me
reantur in requie dñi **A**d huc laudat
eas in portis opa sua. donec veniat
cum erit unicusq; laus a deo. **¶**
Videtis fratres quanta est unitas scrip
turarum quod vno sensu et eisdem pene
verbis de beatitudine loquatur ani
moz? **N**am vero nemo ex vobis p
uam aliquam requiem aut leticiam

suspiciatur eorum? qui ab omni mo
lestia penitus liberi recogitant annos
suos in dulcedine anime sue: letantur
pro diebus quibus humiliati sunt. ani
mis quibus viderunt mala. cum iocunda
amiratione considerant pericula que eua
serunt labores quos protulerunt: cer
tamina que viderunt. et pro hijs om
nibus certa et idubitata fide expec
tant beatam spem et aduentum glo
rie magni dei et saluatoris sui: qui
resuscitabit et reformabit corpora e
orum configuranda propriis corporis
claritati **Q**uanta est felicitas eorum?
quod imensa leticia: qui nimirum tripli
ci gaudio de recordatione transacte
viventis: de exhibitione presentis qui
etis: de certa expectatione future co
sumationis exultant **N**am de futura
illa consumatione habemus vocem il
lorum in fine eiusdem psalmi de quo
supra loquebamur: dicunt enim
singule anime quibus datum est iam
ad hanc requiem peruenire. **I**n pa
ce in idipsum dormiam et requiescam
quoniam tu domine singulariter in
spe constituisti me **S**ingulariter in
quam in spe non iam inter spe et
metum: ubi prius non sine sollicitu
dine et anxietate plurima fluctuaba
Hic et de presenti sanctorum requie
habemus in alio psalmo scriptum.
Conuertere anima mea in requiem
tuam. quia dominus benefecit tibi.
Sene inquam fecit. quous necdum
optime **V**eni: audi quod bonus **Q**uia cri
puit animam meam de morte: oculos me
os a lacrimis: pedes meos a lapsu
id est a peccato omni: **U**t a peccati pena. a ti
more quod et a periculo rededi penitus

liberauit. **H**oc enī suauissimū aīme
stratū quod nullis iam lauet aut ri
get lacrimis. quādo deus absterget
omnē lacrimā ab oculis eius. **H**oc
cubile in quo iam nō compūgitur;
nec cōuertitur in erūpna sua. dum
configitur spīna: exiit enī de terra
illa que spīnas et tribulos germina
bat: hoc plane stratū aīme quod
minime iam versatur in infirmitate
eius: quonīa vniuersa que infirmi
tatis erant pariter transierūt. **H**ec
est iquā anime suauissima et saluber
rima requies conscientia mūda. qui
eta. secura. **V**it ergo beate anime
culātra conscientie sue puritas: sit
capitale tranquillitas: sit optōrū
eius securitas. ut in hoc interim stra
tu dormiat delectabiliter: felicitē re
quiescat. **I**am vero de recordatione
trāsfate virtutē habes in psalmo cē
tesimo vicesimo tercio manifeste ver
ba eoz q̄ sup̄ius p̄memorauī. **C**ōsi
derāt enī et multa cū amiratione re
cogitāt. a q̄b9 laqueis. quātisue pe
ccatis diuino meruerūt auxilio libe
rari: et exultātes in dño dicūt. **N**isi
qz dñs erat in nobis dicat nūc isrl̄
nisi qz dñs erat in nobis. **C**ū exue
geret hoīes in nos forte viuos de
glutissent nos. **T**orrentē p̄trāsīuit
aīma nrā forsitā p̄trāsīset aīa nrā
aquā intolerabile. **B**ndāus dñs qui
nō dedit nos in captiōē tēab9 eo
rū. **V**z et h̄ vba q̄ iā tpe sue resoluti
oīs instāte loq̄batur aplīs: de ea
in quo nūc felicitē requiescit stratū p̄
sūpta vidētur et nūc ei multo meli9
p̄uenire: nūc enī iā secrete loquitur.
Bonū certamen certauī: cursum

consummaui: fidem seruauī: de reli
quo posita est michi corona iusticię:
quam reddet michi dominus in illa
die iustus iudex. **H**ec sunt dico vo
bis fratres. hec modo sunt vniuersa
sanctorum negotia: hic abus. hic
sompn9 eozum. et propterea voluit
spiritus sanctus scribi verba ea que
protulimus / ceteraq; similia: vt ex
hīs aliq̄tenus innotesceret nob̄ sta
tus eozum: longe tamen aliter affli
ciuntur i huiusmodi cogitationib9.
et multo ampli9 delectantur q̄ nos
tra aut cogitatio cape / aut explicā
te queat ozo. **A**udi deniq; quomo
do laboret p̄pheta inuolans verba.
nec sic tñ digne magnificare volēs
quod intendit: q̄ magna inq̄t mul
tādo dulcedis tue dñe. quā absēd
disti timentib9 te. **Q**uid tamē addi
dit? **P**erfecisti iquit eis qui sperāt
in te in cōspectu filiorū hominū. **E**st
ergo multādo dulcedinis q̄ absēd
dita est magna quētē / et magna val
de: necdū tamen p̄fecta. quoniam
in manifesto p̄ficiat: et nō in absēd
dito. quādo nō sub altari q̄sēet sac
ti: s; sup̄ thronos et iudices reside
būt. **A**d requiē ei exute a corpibus
aīe s̄acte p̄tin9 admittūt. ad plenā
aut glāz regni nō ita. **N**e expectāt
iustu ait p̄ph̄a dū adhuc detinētur
in custodia corporis hui9. donec retri
buas in. **E**t vox dīna ad aīas scās
corpm suozū resurrāōē flagitātes
sustinete modicū tps / donec impleat
numcr9 sem̄ vroz. **D**ed iā sermo
claudēdus est. vocāt ei nos missauī
adhuc celebrāda solēpnia: quod ee
go testat adhuc de eadem materiā

Sermoni alteri referuimus?

Sermo quartus vñ supra

Huic preceſſe ſermone ſūt dñi .
tres eſſe ſanctarū ſtat⁹ aiarum Pri
mū videlicet in corpe corruptibili:
ſecundū ſine corpe: terciū in corpe
iam gloriſicato Primū in milia:
ſcđm in requie: terciū in beatitudie
gſumata Primū deniq; in taberna
culis: ſcđm in atrijs: terciū in do
mo dei. **Q**uod dilecta tabernacula tua
dñe virtutū: multo magis tamen
atria cōcupiſcibilia. ſcđm quod ait
Cōcupiſcit et deſiat aia mea in a
tua dñi. **N**ed qm in ipſis quoq; a
trijs. nōnull⁹ vt audis deſeat⁹ eſt.
Beati oīno qui habitāt in domo tu
a dñe. **E**tat⁹ ſū plane in hīs que
dicta ſunt nūchi frēs: qm in domū
dñi ibimus. **S**i queritis vñ id tā
fiducialiter preſumā: inde ſine du
bio q iam multi ex nobis in atrijs
ſtent. expcātes donec impleatur nu
merus ſcātū. **I**n illā enī bñſſimā
domū nec ſine nobis intrabūt cum
corpib⁹ ſuis. id eſt nec ſci ſine ple
be: nec ſpūs ſine carne. **N**eq; enim
preſtari dect integrā beatitudinē/
donec ſit hō integer cui de tur: nec
pſcōe donari eccliam ipſcātā. **P**rop
terea cū reſurrectionē expeteret cor
porū: ſicut priore iā ſermone dixi
mus: acceperunt diuinū rñſum di
rens. **S**uſtinete modicū tēp⁹ donec
impleat numer⁹ ſcātū veſtroꝝ. **A**ce
perūt tamen iā ſingulas ſcolas: ſ;
nō veſtientiē duplicib⁹. donec veſtia
mur et nos. quēadmodū de priar
chis et pphetis ait apoſtol⁹. **D**ea

melius aliquid pudentē pro nob:
vt nō ſine nobis conſumetur. **H**ic
la enī prima: ipā eſt quā dixim⁹ ſe
liat⁹ et requies aiarum. ſcđm vñ
ro/ immortalitas et glā corpm. **V**nde
et dicit **V**indica dñe ſanguinē ſac
torū tuorū qui effuſus eſt: nō tanq̃
vindicta cupidi. nec de ppe vltio
nis zelo: ſed ex deſiderio reſurrecti
onis et gloriſicationis corpoꝝ ſuoꝝ
quā nimirū vſq; in diem iudicii dif
ferendū eſſe nō dubitat. **V**nde
vñ h tibi o miſera caro? o ſeda et ſe
tida/ vnde tibi hoc? **N**ime ſcē q̃ p
pria de⁹ inſignit p̃magine: quas
redemit ppo ſanguine. te de ſiderat.
te expcāte: et ipā cōpleri ſine te
lettia cōſummati beatitudo nō pōt
Adco ſiq̃tē viget in eis deſiderium
hoc naturale. vt needū tota eorum
affectio libere p̃gat in deum: ſed cō
trahatur quodāmodo et rugam ſciat
at dum inclinatur deſiderio tui. **V**nde
et beat⁹ iohānes q multa de ea
ſtatu in quo ſeliat⁹ anime bte re⁹
eſcūt p ſpiritum reſcrauit: ſine ma
cula inquit ſunt ante thronum dei.
Vnde macula inquā: ſed needum
ſine ruga. donec veniat dies in qua
ſibi glorioſam xp̃s exhibeat ecclia:
nō habētem maculam neq; rugam.
In hīs nāq; qui adhuc militant:
nec ſine macula q̃tē ecclia ē. qm ne
mo mūdus a ſorde. nec infans cui⁹
eſt vñ⁹ dici vita ſup terrā: quā vñ
q; vitam beatus iob milidam eſ
ſe teſtatur. **I**n hīs vero qui ſub al
tari domini requieſcunt. iam ſine
macula eſt ecclia: ſicut habes in
pſalmo. **D**omine q̃s habitabit in

tabernaculo tuo? aut quis requies-
 cet in monte sancto tuo? Qui ingre-
 ditur sine macula. **H**ic ergo requies-
 cet in montem domini? qui ingredi-
 tur sine macula. Qui fuerint sine tu-
 ga: exaltabuntur super montem.
Sed vis nosse quando sine tuga e-
 runt anime sancte? quando extenden-
 tur celi sicut pellis que dilatatur pe-
 nitus ut nec minima quidem tuga inue-
 niatur in ea? tunc sine dubio quan-
 do iam sequuntur agnum quocumque
 ierit. Vere enim extendi et dilata-
 ri necesse est animas: quibus ubique se-
 quendus est agnus. Quo enim va-
 dit? Attingit profecto a fine usque ad
 finem fortiter: et disponit omnia
 suauiter. Vis adhuc nosse quo eat
 agnus? et quo necesse habeant aie
 sancte sequi eum? In omnibus requie-
 re questus. **H**ec est plane requies domini. non inter-
 rita. non arca aliquid certum restricta:
 quam in omnibus gaudet. in omnibus delec-
 tatur. in omnibus requie querit et inue-
 nit: nam et bona in seipsis et delec-
 tatur nichilominus bona ordinatio-
 ne malorum? diligit misericordiam et iudicium.
 nec modo in bonorum gloria sibi complacet:
 sed in ipsis quoque utpote iustus suppli-
 cis impiorum. **Q**uid ergo? Putas
 poterit ne humana anima in hoc gau-
 dium domini sui. et in hanc eius requie-
 m introire? ut et ipsa quoque in omnibus de-
 lectetur. nec aliqua iam priuata af-
 fectione contrahatur in tuga. sed tra-
 heat in affectum quemdam generalem atque
 diuinum? Poterit sine dubio si fidelis
 inueniatur supra pauca que accepit
 nullius sui expectid est super artus su-
 per sensus. super appetitus suos quos

suscepit regendos. ut in hijs probe-
 tur quod fidelis sit domino suo. **D**at er-
 go seruus christi vasa sua possidere in
 sanctificatione: et glorificet et portet
 deum in corpore suo. nec dubium quod
 fidelem in modico seruum supra multa
 constituat dominus liberalis et diues.
Supra multa plane: et quoniam con-
 stituet eum dominum domus sue: et
 principem omnis possessionis sue. **N**e-
 que id vobis incredibile videatur fra-
 tres tanquam a meipso id loquar: quo-
 niam veritas ipsa manifeste id pol-
 licetur. cuius de promissionibus om-
 nino dubitare non licet. **S**ecutus il-
 le seruus quem cum venerit dominus e-
 ius inuenire sic facientem. Amen
 dico vobis: et super omnia bona sua as-
 tituet eum. **T**unc enim fidelis seruus con-
 stituitur. super omnia bona domini sui. cum in
 gaudium mereatur intrare: et cum eo de-
 inceps letari in vniuersis. in cunctis
 gaudere: in omnibus delectari. **E**t enim
 qui adheret deo apostolo teste. vnus spi-
 ritus efficitur. et voluntas eius omnia
 adherens diuine voluntati fit vna cum
 ea: ut iam nichil quod contra eam sit in-
 ueniat in omnibus creaturis. sed vniu-
 sa fiant vel magis maneant pro eius
 arbitrio. **H**ec est ergo beata spes:
 quam expectant anime sancte. et licet in
 gratiarum actione versentur pro ea felici-
 tate. in qua iam requiescunt: adhuc
 tamen orant et clamant ad deum pro
 ea assumptione quam postulant. **V**nde
 quemadmodum sine macula quidem vetus-
 tatis. sed non sine tuga contritionis
 eas diximus esse: sic ad gradum ac-
 tionem iam peruenisse videntur. sed
 necdum ad vocem laudis: quoniam

perfecti perfectos laudare deest. ut lau-
detur cum hereditate sua. quando iam
et ipsi laudabunt deum: et erit unanimes
laus a deo. Unde et propheta signa-
ter futuri temporis verbo usus videtur
Beati inquit qui habitant in domo
tua domine in secula seculorum laudabunt te
Nam et beatus iohannes in apocalypsi
non vocem laudis: sed potius vocem
patris audiuit. Sic enim habes. Sub
altare dei audiui voces occisorum.
Quas voces? Vindicta domine sangui-
nem seculorum tuorum qui effusus est: vox
precis non laudis est ista. Sed quo
usque longe arcuamus altare istud?
et veremur accedere? Desiderat nisi
saltoz caritas vestra audire sacramen-
tum altaris huius et sacrum secretumque
nosse misterium. Sed quis ego sum
qui seculorum cubitulum facile andeam te-
merarius perscrutator irumpere? quasi
vero non legerim scrutatores maiestatis
opprimendum a gloria? Verum
tamen pausam hic si placeat hodie.
si forte pulsantibus nobis aperire dig-
netur misterium altaris illius inhabitati-
trices anime sancte: non nostro sane me-
rito. sed propter eum qui dilexit nos.
et lauit nos a peccatis nostris in san-
guine suo: agnoscentes et nos inter
aves et domesticos dei. nec tam hospi-
tes et aduenas a secreta illa habita-
tione censeant propulsandos.

Sermo quintus de omnibus sanctis
Quoniam de altari illo celesti sub quo
beatus iohannes voces seculorum audi-
uit sermo inadiisset: distulimus sicut
memisse arbitror caritatis vestram: ut
oratione premissa securior nobis ad tam
sacrum secretumque cubitulum pateret ac-

cessus: tempus est ut dicamus iam quod
de eo nobis sentire donatum est. sine
preiudicio sane si cui forte aliter fuerit
revelatum. Illud ergo primum mouere.
quid sibi velit quod beatus iohannes sub
altare dei audisse se prohibet scilicet
voces animarum cum saluator in eu-
gelio de lazari anima loquens. non
sub altare dei. sed in sinu abrahe di-
cat eam ab angelis de porta tam. Nam et
sanctus iob ut apparet nequaquam ad altare
dei ausus est aspirare cum diceret.
Quis michi hoc tribuat ut in infer-
no protegas me. et abscondas me do-
nec pertransit furor tuus? et constituas
michi tempus in quo recorderis mei?
Sed iam venerat super tempus illud quod
beatus iob postulabat iam recordandi tem-
pus. iam venerat tempus misereri: quan-
do seculorum voces sub altare dei beatus
iohannes audiuit. donec ei veniret des-
derat ille. qui sanguine suo deleteret cy-
rographum damnationis nostre: et flammam
extinguens gladium aperiret credentibus
regem seculorum. nullum omnino cuius seculorum ad-
ea patebat accessus: sed prouiderat eis
dominus in inferno ipso locum quietis et testi-
gerunt: chaos magni firmans inter-
scans illas animas et animas impiorum: quibus
ei uterque in tenebris esset: non uterque
in penis erat sed cruciabantur impii:
iusti vero consolabantur. **Q**uoniam autem
in tenebris esset beatus iob testimonio
didicimus: quod se quod in locum tenebrosi et
optum morte caligine prohibebat itum
Huc ergo locum obscurum quietis. sed quieti sinu
abrahe. dominus vocat. pro eo ut arbi-
troz quod in fide et expectatione quiesce-
rent saluatoris. abrahe ei fides tam
manifeste probata est. et approbata: ut

pmis ipse future incarnationis xpi
mentisset accipere pmissionem. In
huc ergo locū saluator descendit: cō
trinit pntas creas et vates ferre
os ptegit. Reductosq vinctos de do
mo carceris. scētes quidē hoc est q
escētes. s; i tenebris et umbra mor
tis. iam tūc quidē sub altare dei col
locavit. abscondens eos in abscondi
to tabernaculi donec veniat tēp9 q
pcedant cōpleto iā numero sctm: et
pceptat regnū qd eis patum ē ab
origine mūdi. Jam vero sicuti forte
presens quoq sctm reges abrahā
sin9 vocatur: certum est de euāgelio
hāc inoleuisse cōsuetudinē. licet ne
minē oporteat dubitare. lōge aliū
hūc sinū esse q illū: qpe cū ille in
tenebris. hic in luce multa. in infer
no ille fuerit: iste i alo. nō incon
grue tūc etiā nunc dictum videtur.
patriarchaz filioz paternū in sinū re
cipi: cū ad eoz pforz tū ab hoc sca
lo transire meruerit. // **P**orro al
tare ipsū de quo nob habēd9 est sec
mo. ego p meo sapere/ nichil aliud
arbitror esse q corp9 dñi saluatoris.
Credo at q et ego sup hoc sensum
ei9 habēa. pferim cū audia eum in
euāgelio pronūtiātem: ubiqz
fuerit corp9 illuc pgrābūtur et a
quile. Interim ergo sub xpi huma
nitate feliāter sacri requiescunt: in
quam nimirz desiderāt etiā ipsi an
geli pspicere. donec veniat tēp9
qū iam nō sub altari collocānt: sed
exaltent sup altare. **P**z quid dixi?
Nūquid huānitatis xpi glām non
dicam hoīm. sed vel angelozum as
sequi poterit quis? nedum supare?

Quo nam ergo modo super altare
dixerim exaltādos eos qui nūc sub
altari quiescūt? **V**isio vtiq et con
templatione: nō prelatoe. **O**stendē
enī nobis fili9 vt pollicat9 est semet
ipsū: nō in forma serui. s; in forma
dei. **O**stendat etiā nobis pzem et spi
ritū sctm: sine qua nimirz visio nī
chil sufficeret nobis. quoniā hec est
vita eterna vt cognoscām9 patrem
verum deū et quem misit ihm xpm
et in eis qd nō est dubium etiā spi
ritū vtriūqz transiens qpe misce
bit nobis. nouas vtiq et vbi ad te
pus illud inextas nobis penitus
delicias sue cōtemplatiōis. **V**bi et
beat9 iohēs in epistola sua. Nunc
inqt filij dei sum9: et nōdū appa
rit ut eam9. **E**t addidit. **P**amug
at cū apparuerit similes ei eam9:
quia videbim9 eum sicuti est. **A**udi
deniq sponsam in tantis cōtort
fiducialiter loquētem. et spe quidē
iam sup altare locatā. **T**uo inqt e
ius. haud dubium qn sponsi sub ca
pi tr meo: et dextera illius amplexa
bitur me. **T**ranscēdit enim beata
oīma xpi incarnationē et humani
tatem: que nimirum iure leuo eius
vocatur. vt diuinitatem ac maiesta
tem eius quam non incongrue dex
tram eius nominat sublimius con
templetur. // **T**riplāter enim
fratres? in eterna illa et perfecta
beatitudine fruemur de o. **V**ictis
eum in oībus creaturis. habentē
eū in nobis metipsis: et q hys oī
bus ineffabiliter iocūdi9 sit atq be
at9. ipsaq in semetipā cognosce
tes caritātē et glām illā sine vilo

enigmata munda cordis oculo confite-
plantes. In hoc enim erit vita et-
na et perfecta. ut cognoscamus pa-
trem et filium cum sancto spiritu: et vide-
amus deum sicuti est. id est non mo-
do sicut inest nobis aut ceteris crea-
turis. sed sicut est in semetipso. unde
duo illa velut arcana esse vide-
tur que prediximus: et quasi cortex
tertia. hec vero summa agnitio beati-
tudinis tercia medulla: adeo fa-
menti quo ciuitas sancta iherusalem
saciat. Verum quod magna est bea-
tudo illa. tam abscondita est ab o-
culis nostris: quoniam nec oculus
vidit. nec auris audiuit. nec in cor
hominis ascendit. quanta claritas. quanta
suauitas. quanta iocunditas maneat
nos in illa cognitione: pax dei est
illa que exuperat omnem intellectum:
quod magis omnem sermonem nostrum.
Quod ergo nulli datum est experiri:
nullus conetur effari. Mensuram
autem dominus plenam et confertam. et co-
agitatam et superfluentem dabunt in
sinu vestrum. Plenam in vniuersita-
te creaturarum: confertam in interiori
hominis nostri: coagitatam in exteri-
ori. superfluentem in deo ipso: ibi
cumulas felicitatis. ibi supereminet
gloria: ibi superfluens beatitudo.
Nam quomodo videndus sit in cre-
aturis: quo in nobis habendus.
possumus vel ex parte conicere. ex ipsis
nimirum quas excipimus iam primarie
spiritus. Cognitionis autem illa omnino ad
huc nobis incognita est: mirabilis
facta est. confortata est. nec possumus
ad eam. At vero quemadmodum
in creaturis videndus sit. possumus

aliqua liter intelligere. nimirum cum et
modo videatur in eis: vnde et philo-
sophi apostolo teste per ea que facta
sunt dei inuisibilia conspexere. Verum
quod magis proficiat quod intelligendo
conspicere. quod potestissime quod pruden-
tissime quod benignissime molestas e-
terna creat omnia: acta regat. or-
dinet vniuersa. prosequat modicum
ab eo quod est comprehendit. Veniet
autem quando iam ut in sermone pre-
diximus. sequemur agnum
quocumque ierit: et in omnibus conseq-
mur creaturis. ut in omnibus gaudea-
mus. quod est gaudium domini: gaudea-
mus sane in omnibus. sed non aliunde quam
de ipso: sicut ipse non alijs fruatur.
sed seipso. Nam vero quemadmodum in
nobis habendus sit ex hoc vel ex p-
te possumus cogitare constat enim ani-
mam triplicem esse naturam: vnde
et sapientes mundi huius animam
humanam rationabilem. irascibilem.
concupiscibilem esse tradiderunt: et
quam utique triplicem vim anime ip-
sa quoque natura et cotidiana experi-
menta nos docent. Porro quemad-
modum circa rationale nostrum et
scientia et ignorantia constat: tam
quod habet et priuatio. sic et circa co-
cupiscibile nostrum desiderium et co-
temptus: et circa id quod dicitur
irascibile. et letitia pariter et ira ver-
satur. Implebit ergo deus rationa-
le nostrum luce sapientie: ita ut pe-
nitius nichil desit. in vlla scientia.
Implebit concupiscibile nostrum
fote iusticie. ut omnino desideremus
eam. et ea penitus repleamur: nul-
la enim alia res implere potest de si

terium anime nulla alia preter ius-
ticiam beatificare animam potest.
Cum ergo repleuerit deus con-
cupiscibile nostrum iusticia: quicquid
respuere debet anima respuit: quic-
quid debet concupiscere concupiscet:
et ex omnibus id magis appetet:
quod magis fuerit appetendum.
Merito denique concupiscibili nostra
iusticiam attribuimus: ex quo nuni-
um aut iusti aut iniusti reputamur.
Nam vero quod dicitur in nobis ius-
tibile: cum repleuerit illud deus per-
fecta erit in nobis tranquillitas. et
in summam iocunditatem atque leti-
tiam replebitur pax diuina. **E**t vi-
de si non in hijs tribus perfecta quies
ad animam spectat beatitudo consistit:
quando sciencia iam non inflat propter
iusticiam: iam non consistat propter leti-
tiam: ut cesset puerbum illud. quod ap-
ponit scientiam addit et dolorem. quan-
do iusticia nec indifferens erit propter sci-
entiam. nec onerosa propter leticiam.
quando leticia nec inepta erit propter
scientiam. nec impura propter iusticiam.
Sed in hijs omnibus nichil aliud ex-
terior noster homo accipit. **I**psi ergo
ut inhabitet gloria etiam in terra nos-
tra. et iuxta alium prophetam repleatur
maiestate domini omnis terra: quatuor se-
querenda. que nimirum constat ex ele-
mentis quatuor esse copiam. **N**ec mi-
teris quod pluribus indigere videtur. qui
miserior est. cum et in psalmo legere
dicente propheta. **V**ituit in te ani-
ma mea: et multipliciter tibi caro
mea. **H**abebat ergo terra nostra im-
mortalitatem: ne iam timeat denu-
o se in puluerem redigendam: et suo

gens enim corpus nostrum. iam
non moritur mors illi ultra non da-
minabitur. **S**ed quid proderit si
forte contingat in eternum viuere
in miserijs et triumphis passibilita-
tis huius. qua nimirum inaccessibiliter cor-
ruptibile hoc corpus affligitur: et si
non semel semper utique moritur. **H**ab-
eat certe etiam aqua omnimoda impas-
sibilitate: ab humoribus ei inordinata-
tis causas autem procedere passionum.
Sed iam de siderat corpus nostrum etiam
leuitate. secundum eam nimirum
quam habet ex aere portionem: ne
vel ipso onere sit molestum. **T**anta
utique futura credenda est corporis le-
uitas. et agilitas beatorum: ut pos-
sint si velint absque omni mora seu diffi-
cultate: ipsarumque cogitationum nostra-
rum sequi ad omnia velocitate. **Q**uid
ultra deest ad perfectam corporis bea-
titudinem? **S**ola utique pulchritudo.
Hanc perfectissimam habituri non im-
 merito possumus attribueret ei parti
quam habemus ab igne. **V**aluato-
rem enim expectamus ut ait apostolus.
qui reformabit corpus humilitatis nos-
tre conformatum corpori claritatis sue:
exhibens quod pollicetur est. quoniam ful-
gebunt iusti sicut sol in regno patris
eorum. **S**ic ergo replebit auras nos-
tra deus: cum perfecta in eis scientia fuerit.
perfecta iusticia. perfecta leticia: sic
replebitur maiestate eius omnis ter-
ra nostra: cum fuerit corpus immor-
tale. impassibile. agibile: configura-
tum denique corpori claritatis sue. **E**t
vide ne forte isti sint septem panes qui
bus quatuor hominum milia. saluator le-
gitur satiasse: et quibus eiusdem numeri

spoztas plenas apostoli reseruatas
sustulerunt: nunc enim reficiamur panibus
istis cum iocunda meditatione beatam
speciem tumulamur donec veniat: cum
iam non de spe. sed de re ipsa et exhibitio-
ne gaudentes. quasi plenas spoztas
reape per panibus singulis mereamur

Item sermo sextus unde supra.

Estima nobis est dies hec et
hinc precipuas solempnitates
hodierna solempnitas numeratur
Quid ergo dicam? aut apli/ aut
martiris/ aut sancti? Non unus ali-
cuius singulariter: sed pariter vniuer-
sorū. Omnis siquidem novimus festiuitatem
omni sanctorum dicitur esse: quam hodie cele-
bramus. Omnis inquam: siue celestium si-
ue terrestrium. Sunt autem sancti de celo:
et sunt sancti de terra. Itemque eorum
qui de terra sunt: quidam adhuc sunt
in terra: aliqui iam in celo. Celebra-
tur ergo festiuitas omni horum comu-
niter: sed forsita non vniiformiter
Neque hoc mirum. cum non sit ne ipsa qui-
dem sanctitas omni vniiformis: sed
inter sanctos et sanctos distet: idque non
parum. Nec modo dico quod alius alio
sanctior: hec enim quantitatis potius quam
qualitatis distantia est: sed quia non
modo magis et minus. verum etiam ali-
ter atque aliter sanctos dicitur et veredici
iueniamus. Et forsita inter angelos
atque homines assignari possit ista diuer-
sitas scitatis/pariter et celebritatis
Neque enim tanquam triumphantes hono-
rari posse videntur: qui nunquam pugnas-
se noscuntur. Aliter tamen honoran-
di sunt nimis etiam ipsi tanquam amia-
tui deus: cuius nimirum voluntati
semper adheserunt: tanta utique feli-

titate. quanta sollicitate. Nisi forte
pugnasse in eo creditur. quod peccati-
bus alijs vniuersaliter persisterit. non ab-
eantes in consilio impiorum: sed singu-
li quique dicentes. michi autem adherere
deo bonum est. Celebranda ergo in
eis gratia preueniens in benedictio-
ne dulcedinis: et honoranda benigni-
tas dei non ad penitentiam adducens:
sed abducens ab omnibus quibus
penitentia debetur: non eripiens a
temptatione/ sed a temptatione conser-
uans. Aliud sane in his sanctitatis
genus et proprio modo videbitur
honorandum: qui venerunt ex magna
tribulatione/ et dealbauerunt stolas
suas in sanguine agni: qui post mul-
tos agones iam nunc triumphantes in ce-
los coronati: quoniam legitime cer-
tauerunt. // **E**st ne adhuc sancta-
tum aliquod tertium genus? Est. sed oc-
cultum. Sunt enim sancti qui adhuc mi-
litant. adhuc pugnant: curant ad-
huc: necdum comprehendunt. Tem-
porarie forsita videar dicere huiusmo-
di sanctos: sed tamen non vnum ex
his non verum dicere deo. Custodi-
am meam quam sanctus sum. Dic et apos-
tolus diuinorum consiliorum secretorum cui
dentius ait. Nam quoniam diligen-
tibus deum omnia cooperantur in bonum:
his qui secundum propositum vocati sunt sancti
Hec nimirum diuersitas appellati
omnes in nomine scitatis: ut alij quidem iam
secundum assumptionem sancti vocentur: alij iuxta
sola adhuc predestinationem. Latet ergo eius-
modi scitatis penes deum: clausa est et clau-
se quam celebrat. Dicitur nescire habere
verum amorem an odio dignus sit: sed
in futuro eia reseruetur iocunda. **Dic**

ergo istoz celebritas scōrū in cor
de dei: qm nouit dñs qui sunt ei⁹.
¶ Ipse sat quos elegit a pñapio:⁹
sit etiam apud amñistratozios il
los spūs qui nuttūtur in ministeri
um pꝛopť eos qui hereditate capi
unt salutis: nos in vita sua lauda
re hoīem pꝛohibemur. Quō nam
qꝫ secula laudatio? ubi ne ipsa vita
secula? Non coronabitur nisi qui
legitime certauerit: ait tuba illa ce
lestis. Et legem certaminis ab o
re ipsius legislatozios auscultā. Qui
perseuerauerit vsqꝫ in finem: hic
saluus erit. Nescis quis sit perseue
raturus? nescis quis sit legitime
certaturus? nescis quis coronam
sit accepturus. Illoz lauda virtu
tem/ quoz iam certa victoria ē:
illos deuotie attolle pꝛonij/ quo
rum seure possis aggaudere coro
nis. Cantauimus sanctis hac noc
te dicentes/ timete dominum omēs
sancti eius: sed non istis. Non in
quam eos qui perseuerauerunt vs
qꝫ in finem. timere hortabamur: qz
scriptum est. Jam non erit timor in
finibus nostris. Illis potius diceba
mus sanctis: quibus custodia mul
tiplex necessaria est. pꝛo multitu
dine pꝛiculozum. Biquidem non est
eis colluctatio aduersus carnem ⁊
sanguinem tantum: sed aduersus
pꝛinapatus quoqꝫ ⁊ potestates/ ad
uersus mundi rectores tenebratum
hatum: contra spiritualia nequie
in celestibus. Egent plane custodi
a qui tam multipliciter non modo
cominus sed eminus appetuntur:⁹
⁊ ubi tot pugne foris non debent

int⁹ fuisse timores: vt merito hys
dicatur. timete dominum omnes
sancti eius. Tota interim beatitudo
nra est timere deū: dicente scriptura
Beatus homo qui semper est pau
dus. Et item psalmista ait. Beati
omnes qui timeant dominum: qui
ambulant in vijs eius. Ceterum
longe aliter beati. in quibus perfec
ta caritas foras misit timorem:⁹
nec iam timeant ābulantes in vijs
sed laudant potius habitantes i ta
mo: sicut idem ait. Beati qui habi
tant in domo tua domine: in secula
seculozum laudabunt te. Nostra ex
go felicitas. nostra iterim festiuitas
in timore dei: nam illoz magis
in exultatioē ⁊ laude versatur. In
de est qꝫ seure laudantur homines
qui non sua iam viuūt vita sed dei
nam hominum vtiqꝫ vita tempta
tio. Est enim gemina quēdam secu
ritas laudis huius: nisi qꝫ videbi
tur forte si diligenter attendimus
intra alteram altera comprehendī
Biquidem non est qꝫ laudate vereā
mur verissime certissimeqꝫ laudabi
les. Inō est qꝫ gloriificate cūdemur
sic absortos in gloria: vt nostra ne
queant omnino laudatione moue
ri. Non est enim quo vanitas in
treat: ubi veritas iam totum occu
pauit. // ¶ Sed quenam inquier
gloria sanctis? Neqꝫ enim singuli
se gloriificant: quia sicut scriptum
est. non te laudet os tuum. Non
viciissim alter alterum laudat: qui
a in laude conditozios intenti et ex
tenti: in quo nimirum tota eis re
posita est beatitudo. mutuis nunqꝫ

vacare laudibus possunt dicente pro
pheta sicut supra meminimus. **B**eati
qui habitant in domo tua domine in
secula seculorum laudabunt in te. **V**e
tumptamen non acquiesco ex parte
glorie credere sanctos: maxime pro
pter illud quod apostolus ait. **E**t in
presenti est momentaneum et leue tri
bulationis nostre: et supra modum in
sublimitate eternum glorie pondus o
perabitur in nobis. **E**t propheta **V**isi
ta nos in salutari tuo: ad videndum
in bonitate electorum tuorum ad letan
dum in leticia gentis tue: ut laude
ris cum hereditate tua. **N**on enim ait
ut lauderet ab hereditate. sed cum here
ditate tua: ut communis intelligatur
futura laudatio. **E**t si ipsa hereditas
laudat dominum: hereditatem quis lau
det? **A**b apostolo audiamus. **T**unc
inquit unicuique laus erit. **A** quo? **A**
deo. **M**agnus laudator: et vehemen
ter ambicta laudatio. **F**elix commuta
tio laudis: ubi et laudare beatum est
et laudari. **A**d quid ergo sanc
tis laus nostra: ad quod glorificatio nos
tra: ad quid hec nostra ipsa sollempni
tas? **Q**uo eis terrenos honores: et
quos iuxta veracem filii promissionem
honorificat pater celestis? **Q**uo eis
preconia nostra? **P**leni sunt **P**roce
sus ita est dilectissimi: bonorum nostro
rum non egent sancti: nec quicquam eis
deuotione nostra prestat. **P**lane quod eo
rum memoria veneramur: nostra inter
est non ipsorum. **V**ultis scire quantum interest
nostra? **E**go in me fateor ex hac reco
rdatione sentio desiderium vehementer in
flammarum: et desiderium triplex. **V**ulgo
dicitur. **Q**uod non videt oculus: et cor

non dolet. **O**culus meus: memoria
mea: et cogitare de sanctis: quodammodo
eos videre est. **V**ide nempe portio
nostra in terra viventium. **N**ec modi
ca sane portio: si tamen ut deest me
moriam affectio comitetur. si inquam
conuersatio nostra in celis est. **V**erum
tamen non sic nostra sicut illorum: ip
sorum enim substantia ibi est: nostra
ante desideria: ipsi per presentiam: nos
per memoriam ibi sumus. **Q**uando et
nos addemur ad patres nostros: quan
do essentialiter presentabimur eis?
Hoc enim primum desiderium quod in no
bis memoria sanctorum vel excitat vel
iactat magis: ut eorum societate tam
optabili fruamur: ut mereamur con
tines et cotubernales esse spirituum
beatorum: misceri ceteri patriarcharum
cunctis prophetarum: senatui apostolorum
martium: ceterarumque numerosis. **C**on
sistorum collegiis: virginum choris: et
omni denique colligi et collectari comu
nitione sanctorum. **I**ngulorum quippe
reconditio: quasi scintille singule
ymmo quasi arte tissime facies deu
tos accendunt animos: ut eorum et
conspicui sitiant et complexu: adeo
ut plerumque etiam interesse se reputet:
modo ad omnes simul. modo ad hos vel
ad illos tota auditate et vehemen
tia corda vibrantes. **A**lioquin quod istud
negligentia quod pigritas: primo quod ve
cordie est: ut non crebris suspiriis et fer
uentissima affectio abrupit hic et il
la tam felicia agmina iaculari animos stu
deat? **V**e nobis a diuina cordis nostri
re a patre genitum: quod apostolus memorat si
ne affectio fuisse. **P**restola est nos contra
illa promissionum et negligit? et desite tate

nos sancti et petuipendim⁹ : expec-
tant nos iusti et dissimulam⁹ **¶**
Exatemur aliquando frēs. resurga-
m⁹ cum xp̄isto : queramus que sue-
sum sunt : que sursum sunt sapia-
mus . **D**esideremus de siderantes
nos . propteremus ad prestolantes
nos : expectantes nos . votis preoc-
cupem⁹ animozum . Ecce enim ni-
chil in hac p̄muniōe nr̄a securitatē /
nichil perfectionis . nichil quietē : et
tamē hic quoq; q̄ bonū et q̄ locum
dum / habitare fratres in vnū **Q**uid
quid enī siue intē⁹ siue extē⁹ mo-
lestū occurrerit : ipso vtiq; tam ger-
manoꝝ cōsortio fratru . cū qui b⁹ est
nobis cor vnū et aīa vna in deum :
tolerabilius inuenitur . **E**t dulci⁹
illa erit . q̄ delectabili⁹ . q̄ beati⁹
vni⁹ . vbi nulla suspitio esse poterit
nulla dissentionis occasio : vbi om-
nes perfecta caritas indissolubili se-
dere colligabit : **¶** sicut pater et fili-
us vnū sunt . sic et nos vnū sim⁹ in
ipsis **¶** **N**ō modo tantū societas /
sed eā felicitas nobis est optanda
sanctoꝝ : vt quoꝝ desideram⁹ p̄nti-
am . gloriā quoq; feruētissimis stu-
dijs ambiam⁹ **N**eq; enim perniciō
sa abitio hęc : aut illi⁹ affectio glie
vllaten⁹ periculosa est **N**am qđ dī-
cimus . non nobis dñe non nobis .
sed noi tuo da gloriā : hui⁹ tēpis
vox est : qñ et ipsi angeli clamabāt
gloria in exēlsis deo : et in terra pax
hominibus bone volūtatis . **N**oli
me tangere / nondū enī ascendi ad
p̄cem meū : vbi glorie est **S**emper
fili⁹ sapiens gloria patris **N**oli er-
go ait gloria / noli me tangere : no-

li intē⁹ querere glām : fuge potius .
Et vide omnino ne me tēgens .
donec veniatur ad patrem : vbi sic
gloriatio omnis iam secura : ibi in
domino laudabitur anima mea : au-
diant mansueti et letetur . **N**ūquid
non videtur audisse dicentem . noli
me tangere nondum ascendi ad pa-
trem meum : que in tanto clamat
fuge dilecte mi fuge ? **H**oc enim est
quod supra meminimus : non no-
bis domine non nobis : sed nomini
tuo da gloriā . **U**nde et in ymno
nos hodie canimus . de⁹ pacem fa-
mulis : nos quoq; gloriā per aīe-
ta tibi secula : iuxta angelicam scili-
cet distributionem . **¶** **Q**uia
enim temptatio est vita hominis
super terram : merito in terra non
gloria sed pax querenda est : pax cū
deo . pax cum proximo . pax in seip-
so . **C**ustos hominum quare posuisti
me contrarium tibi : **¶** **E**t fact⁹ sum
nichil in cōp̄si grauis : **V**iana nimi-
um lucta et intestina seditio : bellum
non ciuile sed domesticum : spiritus
aduersus carnem / et caro aduers⁹
spiritum concupiscens . **U**nde hoc
nisi quia posuisti me contrarium ti-
bi : **T**u enim vera libertas . tu vi-
ta / tu gloria / tu sufficientia . tu bea-
tudo : ego pauper . **M**iser et mise-
rabilis . confusus et humiliatus vs-
q; quoq; : mortuus per peccatum .
renundatus sub peccato . **D**eniq;
tu perfecta et sancta voluptas . et re-
quies spirituum beatorum . posuisti
me ab initio contra eden . quod vo-
luptatem sonat . in labore vtiq; et e-
tūpna attēctio dīas querimini ad me

in toto corde vestro. Liqueat q̄ sum⁹
auresi. quos vt reuertamur hortat
ris: liqueat quia cōtarij quos reuo
cas vt conuertamur. **B**ed quō? In
ieiunio inquit ⁊ fletu ⁊ planctu. **N**i
ra res. Ita ne in ieiunio tu versar⁹?
in fletu degis? in planctu habitas?
Procul a te omnia ista ⁊ procul tu
ab hys vehementer. **N**imizz regnū
tuū in iherlīm quā facias ad ppe fru
menti? nec ibi luct⁹ aut clamor sed
nec ull⁹ dolor: magis aut grāz acti
o et vox laudis. **I**usti inquit epulē
tur et exultent in conspectu dei: et
delectentur in leticia. **Q**uō ergo ieiu
nio et fletu ⁊ planctu conuertemur
ad ipsum? **A**n vero iust⁹ eū in leticia
et delectatione? qui vero nōdum
iust⁹ ē. nō nisi i ieiunio ⁊ fletu ⁊ plāc
tu reperiet? Ita plane? sed iust⁹ qui
iam conspectu meruerit: nō qui ad
huc vivat ex fide. **N**imittū quod ait
dñs cum ipso sum in tribulatiōe. ad
eum p̄tinet qui p̄ fidem ambulat:
nō aut ad eum qui ad faciem iā p̄
uenit. **E**t quidem vtriusq̄ est caput
vñū: sed non uno modo mēbris oī
bus exhibetur. **Q**uibusdā enim os
tenditur caput hiesutum spinis: idi
datum in cruce vt humiliētur p̄iter
q̄ cōpungantur: quibusdā glorio
sum apparet vt ab ip̄o gloriificentur
vt in ip̄o glorientur: facta ei simili
a q̄ vident sicuti est. **H**oc ergo
sedm desiderū qd ex scōz p̄memo
ratione flagrat in nobis: vt sicut il
lis sic eā nob̄ xp̄us appareat vita
nrā: ⁊ nos qz cū ip̄o appaream⁹ in
glā. **I**nterū nepe nō sicuti est. sed si
ut pro nobis factū est caput nostrū

nobis representatur. **N**on coronatum
glā s̄ p̄cōz nōz arcū datū spinis:
dicite scriptura. **E**gredimī filie ihe
rusalem. **V**idete regē salomonem
i dyademate quo coronauit eū mē
sua. **O** regē: o dyademate. **N**at si qui
de synagoga / non mēm sane se ex
hibens s̄ nouercam / regē nostrum
corona spinea coronauit. **P**udiat
sectari glām mēbra: q̄b⁹ caput suū
tā igloriū exhibetur / nō habēs spe
ciem neqz decore ul̄ aliqd eius modi
Nimizz salomō ē pacific⁹ / sane qd
in p̄nti est. nō utiqz beatific⁹ aut glī
fic⁹: vt in oib⁹ āgelū illud eulo
gium p̄mende tur. quo terris p̄cē
delis glām tribuerūt. **P**udeat sub spi
nato capite mēbrū fieri delicatū:
q̄ oīs ei purpura interim non tam
honoris sit q̄ derisionis. **V**idere est
tamen hodie multis in locis / non
sū multa ambitione. **V**icēfatiōe
p̄nti diem honorari. an de honesta
ri dicam? **I**psi vident que hec agūt
Ip̄oz est enim hmoi celebritas nō
scōz: qui qd sibi libet faciūt. nō qd
sanctis. **E**rit cum venerit xp̄istus.
nec mors ei⁹ vltra annūciabitur:
vt sciam⁹ quonā ipsi quoqz mortui
sum⁹. **V**t cū eo abscondita est vita
nostra: apparebit caput glorio sum
et cum eo mēbra gloriificata fulge
bunt: cum videlicet reformabit cor
pus humilitatis nrē cōfiguratū glē
capitis qd est ipse. **H**ac ergo glām
tota ⁊ tuta ābitione concupiscam⁹
ne forte audiam⁹ ⁊ nos. **Q**uia glo
riam que ab inuicem est queritis: ⁊
gloriam que a solo deo est non vul
tis. **D**ane vt eam nobis spate

liceat. et ad tantam beatitudinem
aspirare? sumopere nobis desiderā
ta sunt suffragia quoque sanctorum?
ut quod nostra possibilitas non ob
tinet eorum nobis intercessionem do
netur. **M**iseremini mei miseremini mei
saltem vos amici mei. **N**ostis ipsi
periculum nostrum? nostis signum
nostrum? nostis ignorantiam nostram
et dolos aduersariorum? nostis eorum
impetus? et nostram fragilitatem? **V**o
bis enim loquor qui in eadem temp
tatione fuistis? qui eosdem supas
tistis? qui eosdem laqueos euasist
is? qui didicistis ex hijs que passi
estis compassionem. **C**onfido equitem
et de angelis. et ne ipsi suam visita
re speciem dedignentur? maxime quia
scriptum est. **V**isitabis speciem tu
am? et non peccabis. **C**eterum et si
de eis michi arbitror presumendum
ob spiritualis substantie et rationalis
forme similitudinis et ampliori tamen si
duca ad eos michi recte vertendum
quos habere me nouerim et in ipsa
humanitate perfortes? ut oporteat eos
familiari? et specialius misereri offi
cij? et offiij suis. et carni de carne sua.
Denique transientes ex hoc mundo ad
patrem? sancta nobis pignora reliq
tunt. **A**pud nos siquidem eorum cor
pora in pace sepulta sunt? quorum no
mina uiuent in seculum. id est quo
rum gloria nunquam sepelitur. **A**bsit
absit a uobis anime sancte egyptia
illa crudelitas puerne pharaonis
qui in gradu pristinum restitutus. sta
tim est oblitus ioseph sancti qui in car
cere tenebatur. **N**on enim erat unus
capitis membrum? nec aliqua pars si

celi cum infidelibus? aut ulla sanctis
israhelitis ad egyptum. **P**lures quodammodo
tenebras. **I**nterpretatur enim egyptus
tenebre? israhel uero uides dei
atque ideo ubique israhel erat lux e
rat. **N**on sic noster ihesus crucifixi secum
latronis potuit obliuisci? factum est
utique quod promissum est? ipsa die que
compassus est. et conregnauit. **N**os
quoque si non sumus ipsius capitis mem
bra cuius? et sancti? unde eis tam sollemp
nibus hodie votis. et tanto congratu
lamur affatu? **C**eterum qui dixit. si
glorietur unum membrum. congaudent
omnia membra? hoc quoque nichilo
minus ait. et si patitur unum membru
m. compatuntur omnia membra. **N**ec igitur
nostra et eorum uoluntaria est. ut nos con
gratulemur eis. ipsi compatiantur
nobis? nos deuota meditatione reg
nemur in eis? ipsi in nobis et pro nobis
militet pia interuentio? **N**ec est quod
de eorum pia erga nos sollicitudine
dubitemus? quoniam quidem non consummadi
sine nobis sicut supra memini expec
tat nos usque dum retribuantur nobis
ut uidelicet in nouissimo die magne
festitatis omnia sint in unum unum personam. aut
suo tam excelso capite membra cum
currant? et laudentur cum hereditate sua
a christo ihesu domino nostro? qui
est super omnia deus benedictus in secula

**Sermo beati bernardi In transi
tu sancti malachie episcopi.**

De o nobis dilectis
simi hodie copiosa que
tam est benedictio desti
nata? et fideliter eam